

Ka

Shella Preaching Campaign

T. E. Diengdoh

1997

Acc No- 9307/8

Class No. 251.95414.D.54She

Author Diengdech. T. E

Title Ka Shella preaching
campaign

Acc. No. 9307/8

STATE CENTRAL LIBRARY

GOVERNMENT OF MEGHALAYA

S H I L L O N G

1. Books may be retained for a period not exceeding 15 days by members.
2. Books may be renewed on request at the discretion of the Librarian.
3. Dog-earing the pages of a book, marking or writing therein with ink or pencil, tearing or taking out its pages or otherwise damaging it, will constitute an injury to a book.
4. *Any such injury to a book is a serious offence; Unless a borrower points out the injury at the time of borrowing the book, he/she shall be required to replace the book or pay its price,*

Help to keep this book fresh & clean

Ka
Shella Preaching Campaign

T. E. Diengdoh
(Tymmen Basan ka Balang Nongwar)

1 9 9 7

Dedicated
to my father—U Suba Sing

4-12-97
State & Tribal Library
Shillong

Ka Shella Preaching Campaign

T. E. Diengdoh

Ia baroh ki hok la bat tyngkai

Sien shon nyngkong : 1997

Kopi : 1000

**La pynmih & pynphrang
da ka Khasi Book Stall,
Kamra 38, Synod Super Market,
Shillong 793002.**

La shon

**ha Scorpio Printers,
Mawkhar main road,
Shillong 793002.**

KI KYNTIEN LAMPHRANG

Ka jingtip ia ka mynnor ka long ka jingkyrkhu ia ka mynta bad kumjuh ia ka la-shai. Ha kane ka kot la pruid dak ia ka jingtrei ba kordor eh ba la mih lyngba ki nongseng bad Nongialam ia ka kynhun lalap ba lajer kyrteng 'Ka Shella preaching Campaign'. Ka jingsdang jong ka ka long kaba phylla, ba na ka ri khlaw kynjah la shat ka jingshai bneng, kaba la beh noh ia ka jingdum ba la ju taplup ia ki brieve ba don ha kine ki lum, ka Ri Khasi.

La ki la don ki jingthoh kiba la kdew ia ka jingtrei jong ka Shella Preaching Campaign ha ki katto katne ki kot bad jingthoh, ia kiba la arap ban ber jingtip katto katne. Hynrei kane ka kitab barit, ki la arap ban shat jingsbai ia ka jingpynnon synfiang jong kane ka seng ba ka kam ialap, ha ka jylli ba kham iar, ka ban long ka jingiarap ia ki longdien kiba don jingkwah tip ia ki longshuwa

Ha ki kyntien ba lyngkot, nga don ban ong ba ka Shella Preaching campaign ka don ia fa la ka jingthew ba jylliew eh. Ba ka Balang kan long ha ki brieve baroh bad ba u Jisu Khrist bad ka gospel jong u kan long ha man la uwei pa uwei u brieve.

Ba ngan ialap ia ka gospel,
Ai ngan sngew ka bor jong ka'.

Rev. S. S. Majaw

Pastor

Dated Shillong
The 20th March 1997.

District Pyndensohsaw
Mawphlang Presbytery

Ka Shella Preaching Campaign

Lynnong 1	pej 1
Ka Ribaibal 1905 ha ka Presbytery Sohra-Shella	
Lynnong 2	pej 9
Ka Ding Ribaibal ha Mustoh	
Lynnong 3	pej 14
Ka Jingsdang ka Shella Preaching Campaign	
Lynnong 4	pej 19
Ka Jingjer Kyrting ia ka	
Lynnong 5	pej 24
Ka Jingtrei jong ka ha ki shnong ba marjan	
Lynnong 6	pej 27
Ka Jingtrei jong ka ha ka Presbytery bad shabar	
Lynnong 7	pej 33
Ka Jingtlot jong ka Kampein	
Lynnong 8	pej 35
Ka Jingiaseng Phali	

LYNNONG 1

Ka Ribaibal 1905 ha ka Presbytery Sohra-Shella

Hamar ka snem 1904 la bna kylleng ka pyrthei ba la don ka jingbthei ding-mynsiem kaba jur ha Ri Wales ha kaba da ki hajar hajar ki briew ki la kylla kaba mut. Kata ka khubor ba trei phylla ha Ri Wales ka la wan kum ka lyer bah ba beh kyrthep ha Ri Khasi ruh, kaba la ktah jur ia ki balang barob, khamtam ha kito ki balang kiba la kham beh ha ka Ri Khasi - Jaintia.

Hamar ka pyrem jong ka snem 1904, ha ka jingiaseng Assembly kaba la long ha Nong-sawlia ka la don ka jingktah mynsiem kaba khia shibun ha ki briew kaba la pynkwah ia ki ban duwai. Kumta, la phah ktien sha ki Presbytery baroh ban pynlong ki jingduwai, ba u Blei un isnei ban phah ia la u Mynsiem Bakhuid hangne ha Ri Khasi; kumba u Blei u la trei ha ka balang Kmie ha Ri Wales.

Ka dak ka la sdang paw ha ka Presbytery Sohra-Shella kaba la long ha Mawmluh ha kata hi ka snem, ba la don ka jingpynkbi, ba ki rangbah kin ieng hi joit ban duwai ha u Blei ba un phah ia ka ribaibal ha

pdeng jong ki. Ym pat ju don koit ba uno uno un ieng ban duwai haba ym shym da la khot. Ka ding barhem jong ka jingduwai ka la sdang ban par stet kylleng ki balang ha ki shnong bad ki dong jong ka Ri.

Ha ka Presbytery Sohra - Shella ha u nai September 1905, hadien ka Assembly Mairang, kata ka ding mynsiem ka la pluh nyngkong nyngshab ha ki nongialam ka balang. Hapoh ka District Shella pat, kane ka ding ka la sdang ban meh bur ha kawei na ki jingiaseng Nongtrei (District meeting) ha kaba la don tang ki Pastor, ki Ebanjelist, ki Tymmen Basan bad ki Nonghikai skul baroh, hapoh ka jingialam ha shirhem jong u Missionery-u Rev. Owen Evans.

Ha khmih, haduh katta katta, ka balang ka da sngew kyrduh ia ka jingim kaba khlem ka ding u Mynsem Bakhuid. Kumne keiñ ter ter ka ding rhem jong ka jingduwai, da ka bor u Mynsiem, ka la pur bad bur stet, khamtam ha ki balang ba la kham khraw kham heb jong ka District Shella; kum ki balang Shella, Laitkynsew, Nongwar, Mustoh, Tynrong bad Mawdon, ha kiba ki nongialam ba rangbah ki don bad ki shong ki sah.

Ka Synrai jong ka snerñ 1905 ka la iaid: Ka Tilang jong ka ka la wan. La iohsngew ia ka jingkhñ Ribaibal ha ki balang sha lum kum ha ki Presbytery Mawphlang, Presbytery Shillong, District Sohra, katta ruh ki balang

ba District Shella ki la dang iai ap kumjuh da ki jingiaseng duwai, da ki jingiam bad ki jingjaw ummat ba la shu tuid khlem sahnggeh ha man ki Balang. Kata ka rukom trei ka la long hi ka Ribaibal. Ki khristan ki la shu jakren tang shaphang ka Ribaibal ba ka la wan ha kita kita ki Balang bad dngong la ia ap kum ki khunlung kiba iam namar ba la tngan buin na la ka kmie. Kane ka rukom shirhem ki khristan ka la pynlyngngoh ia ki briew jong ka pyrthei da ka jingsngewphylla bad sngewlyngngoh kaei kane kaba la pynlong ia ki khristan ban lamwir lamtham bad ka la don ka jngtrei ha ki ar bynta ha ki riwpyrthei. Kawei ka long kaba pynlong ia ki ban ong ba ka dei ka bor U Blei bad kawei pat ba ki khristan ki la khie lamwir baroh baroh.

Ki balang ha kiba la kham pynpaw ia ka jngtrei kaba kham phylla ka long ha ka Balang ha Nongwar, Tynrong, Mawdon bad Tyngnger, Dewsaw.

Ha ka balang Nongwar shuwa ia ka por ka jingwan ka Ribaibal la don ka jingiapait ar bynta (arliang), ha kawei ka liang uba la long rangbah tam u dei u kpa u Shon (Wanmanik), kane ka liang ka sah hi kumjuh bad ki la pynlong ki jingiaseng ha ka ingmane ba la shna hi da ka Balang ryngkat bad u Eban-gelist u ban sa long u Pastor jong ka.

Kane ka jinglong jong ka Balang ka ly pynkhuslai shibun ia ka Distrist, ka Presbytera

bad haduh ka Assembly khlem da lah satia ban pyniasuk da lei lei ruh. Ka Presbytery ka trei shitom, ka Assembly ruh kumjuh ka la phah da ki Rangbah ba kysai ban wan haduh ha Nongwar hi kum u saheb rangbah J. Ceredig Evans bad kiwei hynrei ym lah satia ban poi ba ka jingsuk. Hynrei haba ka ding na bneng ka la hap bad ka la meh. u Mynsiem Bakhuid u la kren, ka balang ka la wan hi ha ka jingsuk bad ka jinglong sbitylli kawei. Kane ka la nang pynmih ia ka ding barhem bad ka pynwan ia ka jingkmien bad ka balang ka nangroi haduh ba ka la pynmih ia ki jingtrei napdeng ki samla shynrang khambun ban long ki nonghikai ha kiwei pat ki shnong jong ka District Shella. Bad ruh I kpa u Borjodhon uba kvrteng u Suba Singh u la mih kum uwei u rangbah tam ban shakri ia ka balang ha ka District Shella. U la paw kum uwei u soh ba la trei da ka Ribaibal!

Kumba ka la long ha ka Balang ha Nongwar kumta ka la long ha ki Balang baroh hapoh ka District, kumjuh ka la don ka jingfapait ha ka Balang Mawdon hynrei ka Ribaibal ka la shna bad la pynbeit ha ka jinglong kawei. Kumne ha kajuh ka rukom, ki briew ki da ia phla noh ia la ki pop, ki da iasuk noh paralok hi bad ki da iaklet noh ia ki jingbat daw, para briew, kim iohi shuh ia ki para briew, hynrei ki iohi sa tang u Jisu haba u ieng bad u phuh kum u syntiew ba itynnad tam bad uba icit tam eh.

Ha ki balang baroh baroh la synshar tang da ka jingieit bashitrhem hapdeng paralok ha ki bynta baroh. Ki brieu ki im jingmut tang ban rwai iaroh ha iing mane ne ha ki iing ki sem, wat ha lynti syogkien ba ki iaid. Ki duwai khlem da pud ha la ki iing ne ha la ki bri shuwa ban trei jingtrei, ki rung ha ki jaka ba kynjah bad pule ia ka ktien u Blei bad ban duwai marwei ne shi-kynhun. Ka jingiasyllok ha ki ling, ne na ka iing sha ka iing, ki iaid na ka balang sha ka balang ban kren ia ki jingkyntu u Mynsiem, hapdeng kine ki kynhun kiba kham leit tur sha kiba bun ki balang ki long na ka Balang Tyngnger. Ka jingialam ka long da ki khynnah ba la khamsan na ki kynthai, kine ki la leit kham jngai ha ki balang ha kyn-dong bad ha Sor ruh, kim da lehraja ban leit wat ha ki balang kum ha Mawkhar, Jafaw bad kiwei ruh kum sha Sylhet (Shilot).

U Sahep Pengwern Jones u Missionary bad I Miss Brown Law ki la pdiang da kaba kmen bad ki la bat ban sah lem bad ki katto katne por I Miss Brown Law ba la nang bba ia ka ktien Khasi ban batai ia kiei kiei kiba donkam ha ka ktien Bangalee bad Phareng. U Sahep Pengwern Jones u la ju duwai jur ba u Blei un isnei ban pynhap ka ding Ribaibal ha ri dkhar kumba ula leh ha ri Khasi, u la duwai jur ha ki jingiaseng ba iadon lang bad ka kynhun Ribaibal kiba la leit poi ha Sylhet u da dem khohsiew khrup bad u da ong "To ai ia ka ding Ah! Blei hangne hapdeng jong ngi ruh."

Haba kim lah shuh ban len ia ki jing-
 kyntu u Mynsiem, kim banse ban kreñ da kaba
 burom kum ha ki Presbytery Sohra bad Shelia
 ha Laittyra, ha Nongsawlia, kaba phylla ka
 long ba ki nongpymaid Rangbah u Moderator
 bad Secretary ki aildad ia kine ki ba joh Ribaibal
 ha ka jaka ki nongiathuh khana bad ka jing-
 shahshkor ka long kumba sngap ia ki nongia-
 thuh khana hi. Ha kane ka rukom ka Ri-
 baibal ka la nangiaid khlem jingpynwit khlem
 jingpynthut. Don katto katne ha ki Balang
 ba don ki jingpynthut hynrei kiba kham bun
 ki ia id beit bha bad ka jingwan rung balang ki
 riewpyrthei ka nang tuid man ka por. Ha kane
 ka por ka rukom pdiang ia ki briew ka long
 khlem da tyrwa, khlem da shong Komiti, hyn-
 rei shu ong don mano mano ki ban long
 khristan 'to ieng', kumta shu kumta la ieng
 haba dei 5 ngut ne 10 ngut, ne 20, ngut la
 shu pdiang hangta hi. Ha kane ka rukom
 ki balang ki la roi bad ki balang barit tam
 ki la man long ki balang heh. Ha kato hi
 ka por la pynheh bad la tei da ki iingmane
 kiba heh ba itynnad ba da pan bor na ka
 Presbytery. Ha kata ka por haba don ki ba-
 lang na ka District Shella ba la pan bor na
 ka Presbytery ban thaw da ka iingmane ka-
 ba khraw namar bym ngiam shuh, u Sahep
 Dr. John Roberts ula ong, "Ki budem ki la
 bthei namarkata dei ban ai bor ia ki ban
 thaw noh kloï ka iingmane". Kane ka dei
 kaba ha ka balang Tyngger.

Ka Ribaibal ha ka jingthanda jong ka

Hadien ba ka lyer kyrthep ka la jai-jai ka mynsiem barhem ka la ngam bad ka trei shapoh ka da ianeh bad ka shongsah ha ki dobnud jong u paibah khristan. Ki jingiaseng mane blei ha la ki balang balang ki iaid shitrhem ha ki sngi pohia bad sngi u Blei kumjuh, dap da ki jingduwai bashlei, ki jingrwai ba shitrhem jam kynthei shynrang, ki jingiaseng iasyllok pvnsh t ki iaid bha ha man la ki dong ka District. U Missionary saheb Owen Evans bad ka mem jong u ki long kiba la don lypa ia ka mynsiem ribaibal. Ha ka jingdon jong u ka District ka la nangjoh mynsiem. Ki District Meeting ki la nangiad shitrhem eh man ki por Ka Balang Laitkynsew ka rhem kum ka ding ha kata ka por, hynrei kyndit kyndit ha ka snem 1907 la wan ka ktien ba u sahep u dei ban leit sha Bilat khlem don jingkyrmen shuh ban wan phai Kata ka jingtip ka la pynsngewsah ia baroh bad ha ka jingiaseng ai khublei ka jingiam ki briew ka la jur eh kat haduh ba la donkam ban da pyntogen da ki rangbah. Ia ka jingshitrhem bad ka jingiadei jong u bad u paibah khamtam ki briew kiba ha ka shnong Shella hi kynthei bad shynrang la dei ban sah jing-jingkyrmaw haduh mynta mynne.

Ki samla kynthei bad shynrang, ki kmie ki kpa ki la pun ha kpoh ia la ka mynsiem shakri

blei- ki Pastor, ki tymmen basan ruh kumjuh,
 khnang ban iai pynkynmaw bad ban iai pyn-
 khih ki rangbah ki la buh ka subject ban thoh
 "Essay shaphang ka 'Ribaibal' " La kyntu ba
 baroh kat kiba lah bad ba nang 'To kin iathoh
 ia kane ka Essay bad yn ai prais ia kiba jop,'
 khlem artatien ki la mih bun ki da la thoh shit-
 rhem ia kane ka subject.

LYNNONG—2

Ka Ding Ribaibal ha Mustoh

U Rev. Thomas Jones I, u Missionery ba nyngkong, u la long u khun pbrangsngi jong ka Balang Presbyterian ka Ri Wales. Une u la iuhkjat ia ka ri Khasi ha ka 22 tarik u June 1841. Mar iapoi u la trei shitom. Ki khun hapoh ka bri u Hynniewtrep u Hynniewskum ki tip ia u, namar ki kam ba u la leh ha ka thoh ka tar, kum u 'kpa jong ki Alphabet Khasi.'

Hadien kumba 2 snem jong ka jingpoi u Sahep Thomas Jones I, la wan poi sa u Rev. bad Mrs William Lewis ha kaba u la iuhkjat ha Sohra ha 2 tarik u January 1843. Haduh ka snem 1850, ka kam ka dang sah kut tang ha Sohra, dei tang hadien kane ka snem ba la sdang ia ka jingialap shabar ka Sohra. Ka shnong Shella ka long kawei ka shnong ha ki thain Ri War ha kaba ki kjat sngi ba phyrnai jong ka hok ki sdang ban shat, ia ka ban doh ia ki briew jong kane ka shnong bad shat jingshai sha kiwei pat ki shnong ba marjan.

Ka shnong Mustoh ka long kawei na ki shnong ba don shatei na ka shnong Shella, ka ieng ha ki jaka ba long sharing, ha ranab jong u lum Laitkynsew bad Nongwar. Ka long ka shnong kaba ki briew ki long kiba

leh khuid bad suba bha. La ngeit ba ka Balang ka la ioh ia la ka bynta ban subthied ba ki briew jong ka ha ka snem 1866 Halor jong kane ka nongrim ka Balang ka la ioh ban rakhe pyn-don burom ia ka jingdap shispah snem ha ka snem 1966. Ha phyllaw iingmane jong kane ka Balang, don u mot ba la tei na ka bynta ka jingrakhe pyn-don burom ia ka jingtrei ba phylla jong ka Gospel bad ia katei ka jingdap shispah snem jong ka.

Hadien katto katne por ba la seng ia ka Balang, ki la mih ki riwringbah kiba long ki nongialam kiba pyrshang ban aiti bad trei smat ia la ka kam jong u Kynrad. Ka jing-trei jong ki ka la iarap ba ka Balang kan nang roi na kawei ka snem sha kawei pat. Ki la mih ruh ki Samla kiba la san ha ka jinghikai bad ka lyer Khristan. Kane ka la nang pyn-shit pynrhem shuh shuh ia ka Balang.

Ka jingagnud ba kvnja Khristan ka long barabor ban iohi tad lano kan poi ka por ia ka jingdum vn weng noh bad ba ka jingshai u Khrist kan jai long lapdeng jongki. Ka jing-shitrhem kaba kum kane ka sdang naduh u snem 1901, mynba U Rev. Owen Evans u la poi ha Laitkynsew bad ka jingordein ia I Rev. W. Duwary Ropmay ka la nang pynrhem shuh ia ka ding ba la meh lypa la ka dohnud jong ki briew. Tang khyndiat snem hadien kane hamar jong ka snem 1904 la bna ba don ka jingbthei ding Ribaibal ba jur ha Ri Wales bad ba uwei na ki atiar ba u Mynsiem Bakhuid

jong U Blei u la pyndonkam dei uta u khyn' nah samla uba kyrteng u Evan Roberts. Kane ka khubor Ribaibal ka la beh kum ka lyer ban pynkhih ia ki dohnud jong ki nongialam jong ka Balang bad jong ki samla kumjub. Don ki samla kiba la kylli ia lade, ba lada u Blei u pyndonkam kumta ia u Evan Roberts, balei kam long ia ki ruh?. Kane ka rukom pyrkhath bad rukom jingmut dur ka iai long bad neh ha ki synia sngi. Ha ka snem 1905, ha u bnai September, ha ka Presbytery Shella kaba la long ha Laitkynsew, u Rev. Owen Evans u la pynsngew ha la ki para bangeit baroh da kaba ong "Ba ka Balang kaba khlem u Mynsiem ka long ka Balang kaba sah khunswet bad ba ka Balang ka bym ialap ka long ka Balang ka ba iap". Kane ka khubor jong kane ka jingiaseng ka la ngam suhthied jylliew ha ka dohnud jong ki ba bun, kat haduh ba la pynlong ia ki ban duwai da kaba pyrta ia kine ki kyntien, "Ah Trai, wat iehnoh khunswet ia ngi hangne ha Ri Khasi". Haduh katta ka la ngam kata ka jingsngewduk mynsiem jong ki briew khlem u Mynsiem Bakheid jong U Blei. Ki iai bteng bad iai dem diap ha ki jingduwai ha la ki balang balang na kawei ka tajew sha kawei pat man ba long jingiaseng lem bad ka jingpynkbreh ban pdiang ia ka jingtheh bad jingpyndap da ki jingkyrkhu ba dei mynsiem hi, Hamar kaba kut jong ka synrai ka snem 1905 bad mar ia jam sha ka tlang, ka Ribaibal ka la jia long bad la thang rhem ia ka Ri Khasi bad Jaintia baroh kawei. Dei u soh jong kane ka Ribaibal

ha kaba la pynlong ia kiba bun ki samla ka
 Balang Mustoh ban ioh ka jingrhem bad jing-
 shem mynsiem ia ka ban leit sha ka pyrthei
 ia ka ban ialap bad ban phla ia ka Gospel
 sha kiwei pat. Kumba u Evan Roberts, u la
 duwai naduh ka dohnud baroh, ba u Blei un
 pyndem ia u, da kaba ong - 'Pyndem ia nga Trai,
 Pyndem ia nga Trai.' Kumta ruh ka long ka
 jingduwai jong ki samla katei ka Balang, ba
 U Blei un tyngshain noh halor jong ki, khnang
 ba kin ioh kam kynti ia kata ka Ri sngew
 bha, ba suk kynjai, kum la ka jong, junom
 la junom.

Jisu jemnud sha nga phai,
 Tyngshain halor jong nga Trai,
 Te ngan iaroh Diengphna
 Ban da ioh ka ri sngewbha.

LYNNONG - 3

Ka jingsdang ka Shella Preaching Campaign

Ka snem 1917 ka dei ka snem ba ka Balang Mustoh ka pynkhreh ban tei noh ia la ka iingmane, kaba dang ieng haduh mynta mynne. Ka jingpynkhreh kaba donkam kaba nyngkong ka long da kumno yn pynioh ia ki dieng sawdong. Ki briew mynshuwa ki da khein bha ia ka por pom dieng pom siej bad haba ki pom deng ban thaw iing thaw sem khamtam ia ki iing ba la kham bha bad ba kham heh ki da jed da ki dieng kiba bha bad ba la pura bha ka jingheh. Kaba phylla ka long ba kata ka jingpyrshang jong ki ban ioh dieng ban shra ia ka iingmane, ki la shem ia uwei u dieng uba heh bha, uba tang na ka jingpharia ia u lah ban dap ia ka iingmane baroh kawei Kane ka dieng ka ieng ba ki jaka ri khlaw ba don u Mawshun ne mawramsong kumba ju khot. Hadien ba la ot bad pynngat, ka Balang ka la pynbeit ban pharia ia u. Khnang ban ym pynlut pisa, ki la pynbeit ba kawei ka kynhun hadien kawei pat kin leit ban ot ruh kat kum ka jingdonkam ba ka Balang ka la mang. La ong ba man ba poi ka pali jongno jongno ban leit trei, ym ju kham don koit ba pep, lait noh tang ha ka pang ka jhia, kata ruh ki da ai jingtip khnang ba ka kam kan ym dkoh bad ban ym long khlem akor ia ki. Baroh ki pynpaw ia ka myn-

siem jong ka jingkohnguh lang bad ki iasnoh da kawei ka jingmut ban pynlong kam ia kane ka jingangnud bad jingthmu ba khraw eh jong ka Balang. Kane ka pynlong ba ka kam kan iaid sted khlem jingpynwit ne jingsahkut.

Ka jingkwah ban leh eiei ia la ka Balang ka shlei bad kyrsoi ha ka dohnud jong ki khun jong ka Balang. Ha ka por ba ki trei, ki jingrwai iaroh ki mih na ki ryndang bad rymmiang shyntur jong ki bad kane ka la iarap ia ki ba kin ym sngewthuh ia ka thait ka jrem namar ba ka mynsiem ka palei bad ka kmen. Kane ka pynlah ruh ia ki ban trei baroh shisngi bad khlem sangeh. Ki jingrwai ba ki rwai, ong uwei u rangbah, ba ki long kum ka dawai khlain ka tonic ba pynkhlain bad ai bor ia ki ban trei katba ka sngi ka dang don. Ha kawei ka sngi katba ki dang ia trei kumta uwei na ki samla u la buh ia kawei ka jingkylli kaba ong kumne 'da kumno ba ma ngi ki samla ngin trei ban pynim ia ka kam jong u Blei?' Bad ka jubab kaba wan hadien ka jingiakren ka long 'Ban pynim ia ka kam u Blei dei ban sdang ia ka jingialap'. Ia kane kim shyu la la pynkut tang ha lade ki la leit ban pynpaw ha ki rangbah bad nongialam jong ka Balang, kiba la ai jingshlur bad jingkyrshan ia ki ban nangsdang ia kane ka kam da ki jingtrei jong ki hi.

Ynda la sdang kumba katto katne por,

kine ki samla kim sngew dei ba kane ka kam kan sabkut tang bad ki samla, namar ba ki pyrkhath ba ki Samla, ki ba dang lyngkot ka jingmut jingpyrkhat bad ki ba lah ban ur ban hap wat tang ha ki jingpynshoi ba rit eh Kumta ki la sngewdei ba ka Balang kan shimti hi noh da lade ban pyniaid ia ka. Ka Balang haba ka la ioh ia kane ka jingtyrwa ka la pyrkhath da ka Committee jong ka, nangta ka la pynsngew ha u paitbah jong ka Balang baroh kawei. Kane la pynpaw ia ka jingleh bniab, ryntih bad sani bha ia kiei kiei baroh kum u nongpyniaid ia ka. Ka Balang haba ka la ioh sngew ia kane ka jingtyrwa ka la pynpaw ia ka jingkmien ba khraw eh ban mynjur, namar ka jingsngew kumba ka la long ia u Apostol Paul ka la long lypa ha ki kaba kordit eh lada kim ialap ia ka gospel Kumta da kawei ka jingmut la iakut ba naduh kata ka Sngi u Blei yn pyniaid noh da ka Balang hi Ka jingtnei jong ka Balang ha kane ka kam ialap ka la nangiaid shaphrang bad ia u soh ba bha la iai sei sa iai sei, kaba la pynpaw nyngkong ia ka jingkylla dur ia ka jinglong jong ka shnong bad ki briew jong ka hi.

Ka Balang Mustoh haduh mynta ka don ha ka Distrik Laitkynsew, Shella Presbytery. Ki briew kiba shong ha kane ka shnong ki long kiba bat bha ia katto katne ki rukom jingngeit barim bajah jong ki. Ia ki sawdong sawkun jong kane ka shnong la ker da ki saw tylli ki jaka ia kiba la tip - (a) U thaw

(b) Umtong Jasew (k) Lyngdoh (d) Shohplet. Lai tyll, kata *U thaw*, *Umtong Jasew* bad *Lyngdoh* ki dei ki law kyntang ia kiba ki briew shato kham hadien ki khot ne jer ki '*Ri Ksoid*' kaba mut '*ka jaka shong ki ksua*'. Ha kito ki por ym ju don ba nud ban shur ban jan sha ki ne ban leit pom dieng pom siej ne ot tang uwei u jymie uba rit eh ruh. Kumta kine ki khlaw ki la long kiba rben bad kiba ingiew shibun eh ban rung shapoh, ki da i shi-sha kum kita ki jaka ba shong ba sah kita ki ksuid ki khrei. Ki long kum ki iing du-lan ki iing paki jong kita ki jingthaw ba kyn-sha aiu re. Ki briew ki ngeit, ba kito kiba leit beh sim, kiba leit pynjakhlia ne pynsniew ia ki, ba u ksuid u ju pynshitom ia ki bad bun na pdeng jong ki namar ba ki don ia kane ka jingngeit, kaba kum kata, ba haba ki ialeh pyrshah - ki ju ioh pang. Kane ka pynpaw ba ka jingngeit jong ki briew ha ki ksuid ki khrei ka synshar donbor shibun eh ha kito ki sngi.

Nalor kata, ha kane ka shnong don ruh kawei pat ka rukom mane ia ki blei ki dken. Ia kane ka rukom mane ki rakhe lai sngi lynter bad ki shait leh man ka snem ha u bnai October ne November. Ha kitei ki lai sngi kim ju shah ia ki nongwei ki nongar ban wan rung shapoh shnong. Kum ka dak ia ka jingbymshah ban rung shapoh shnong, ki khang da pyngkiang da u dieng ne siej ia kawei pa kawei ka lynti barung shapoh shnong. Kumta uno uno uba tang shu iohi ia kita ki dieng u dei ban sngewthuh ba um bit satia

ban rung shapoh, lait noh tang ia ki trai shnong.

La iathuh ba shisien la don uwei u Eban-jelist ia uba ngim tip ba halor kano ka congriim ba la pynlong ia u ban pynkhein ia kane ka rukom ngeit, u la leit rung la ka rung shapoh shnong ha ka por kaba kum kata, uba pli u la shah beh, bad u la lait im da ka sait, da kaba kawei ka iing khristan ka la sngew lem bad ai jaka ban pyarieh ia u. Namar ba kata ka iing ruh ka don harud nong jong ka shnong hajan jong kata ka law kyntang Lyngdoh, la iarap ia u ban mih nangta bad ban leit phai noh sha la shnong khlem da ioh pynmynsaw eiei ruh em ia une u shakri jong u Blei.

Ha kitei ki sngi ba don ka nguh blei man la ka step ki rangban khlem bam khlem dii ki ia mih ban leit sum ha kawei ka jaka ba don ka um ia kaba ki khot kyrteng '*ka Umbloi*' ki da phong tang da ki jain lieh suda baroh shirynieng bad rah ruh mar mar uwei u luta rynong ba la pynkhuid. Tang shu dep sum ki pynda, da ka um ha utei u luta, nangta ki da wan beit sha kawei ka jaka jong ka shnong kaba ki khot kyrteng '*Ka mudan pyn-dem*'. Dei bangne ba don uwei u maw pylun uba khia antad kumba armon eiei uba la buh hamar pdeng jong ka macan ba ki wan hajan ia ka ban pyndep ia ka niam ka rukom ka duwai ka phirat, ka nguh ka dem ia la ki blei nongbuh nongthaw ba dondor jong ki.

Hadien ka nguh ka dem ha katei ka madan, ki jami h nangta ban leit sha kawei pat

ka dong jong ka shnong ha kaba don uwei pat u maw bad haba ki la poi hangta ki pyrtai laisien laiwat ia kine ki kyntien, 'Woi, Ho ! 'Woi, Ho ! Woi, Ho ! bad ia kane ka rukom leh la ong ba ka long ka 'nguh blei' Haba phai sha kine ki rukom mane bad lehniam, ka pynphalang ia ka jingwan tyllap jong kiwei pat ki rukom ngeit jong kiwei pat ki briew ba shong marjan kiba long na ki jaka ri thor ka Bangladesh.

Ka kñia ka khriam ka jur bha, la ka long da ka ot blang, syiar ne shat da ka pylleng. La jan man ka tyngkong ling ka diengshat pyleng ka rung man ka por khamtam eh haba pang haba shitom. Don ki nongkñia kiba da pynkyrpang bad pyntbit na ka bynta kane ka kam. U Rai Bahadur D. Ropmay haba u kren shachang ka jingngeit ba tap ia ka Ri Khasi kiba long kumne u ong 'U Khasi jong ngi u jngi ha uta u lyoh ba iong synia uba la tyllup khlup ia ka ri na mynhyndai kulong' Pynban dei na ka shnong kaba don ia ki rukom jingngeit barim bajah kiba kum kita ba la pynkha ia ka Shella Preaching Campaign. Ha ka jingthoh ba la thoh da I Rev. G. Leroy bad shon ba ka Souvenir ka *Jubilee Ksiar Presbytery Shella* 1940—90 U la ong kumne ; "Ka la long kaba sngewthiang ban ong ba ka kyr-teng 'Mustoh' kan iai sah jingkyrmaw junom naba ka la long ka shnong ha kaba la pynkha ia ka Shella Preaching Campaign syriem kum ka shnong Bethlehem Judia ha kaba la pynkha ia u Jisu Khrist u nongpynim jong ka Pyrthei".

LYNNONG - 4

Ka jingjer kyrteng ia ka

Ki nongialam kiba la kham paw ia kane ka kynhun ialap ki long u Mr. Mosi High, Mr. M. K. Roy, Mr. Robuion, Mr. Mokidhon Roy, Mr. Bithoben, Mr. Bhogiso Ajar uba long ruh u tymmen basan jong ka Balang. Ka jingiaseng ba nyngkong nyngshap ka la long ha iing jong u Mr. Bithoben, kpa jong I Mr. Promise ha ka janmiet jong ka Sngi U Blei ha ka snem 1918, Kane ka jingiaseng ka la long kaba bun briew bha bad kaba shit rhem shibun eh. Baroh ki ba wan sha kane ka jingiaseng ki pynpaw ba ki wan da shisha ban mane, iaroh bad pyndon burom ia la u jong u nongpynim.

La jan man la ka janmiet Sngi U Blei shuwa ban long jingiaseng iing mynmiet bad ynda la wai jingiaseng lathuhkhana la ju pynlong ia ki jingiaseng ialap ha madan. U Rev. Duwary Ropmay uba long u Pastor Incharge bad ba shong ba sah ha Mustoh um ju pep ban leit sha kine ki jingiaseng. U da pynsngew bad hikai ia ki — 'Ba ka jingiaseng ialap khlem da sdang shuwa da ki jingduwai ka long kaba suda.' Kane ka jinghikai jong une u Pastor ka la pynlong ia ki ba man ba dei por ban sdang ia ka jingialap, ki ju sdang shuwa da ki jingduwai. La leh kumta wat haba ki mih ia ka ban leit ialap shabar:

Ha kawei ka sngi u Mr. Wanmanik, u tymmen basan jong ka Balang Nongwar u la ia kynduh ia u Mr Rai Bahadur D. Ropmay, uba na Mustoh, tang uba la shong la sah ha Shillong bad uba la long u tymmen basan jong ka Balang Jaiaw. U la trei ruh ha ka kam Sorkar kum u Deputy Ccmmissioner. U la pynsgew ha ki shkor jong u Rai Bahadur D. Ropmay shaphang ka jingtrei ba phylla jong kane ka kynhun ialap. U tang shu tip ia kane ka jingphylla ba la jia ba ka Balang, ka la pynlong ia u ban thrang bad ban sliang eh ban leit noh kham kloi sha la shnong, khnang ba un shem bad iohi da lade ia kaei kaba phylla kaba la jia ha ka. Ka ju long ka rukom jong u ba man ka tlang jong kawei pa kawei ka snem u ju leit kai ban sah shuti tlang lem bad kiba iing ha sem kiba don ha katei ka shnong jong u. Khyndiat sngi shuwa ka Khristmas u Rai Bahadur u la leit shuti sha Mustoh. U tang shu poi hapoh shnong, shisyndon u la iohsngew ia ka lyer kaba kham pher tak na ki snem kiba kham mynshuwa. Ka lyer jing-shitrhem ba kynja mynsiem ka beh. Ha ka miet ba nyngkong nyngsbap u la ioh lad ban don ha ka jingiaseng kaba u la iohsngew ba don ka jingphylla bad ba kum ka ding bneng u. Mynsiem Bakhuid ka don shisha lem bad ki katba ki dang ia seng kumta.

Ynda la poi ka sngi u Blei ki la pyllong Jingiaseng skul pynpaw bad jingiaseng iathuh-khana de kumba ju leh haduh mynta. La

iohi ba ha kane ka sngi u Blei ba ki briew
 ha ka jinglong shisur nongkyndong ki thrang
 bad ki sliang da shisha ban ioh mad ia ka
 bor ba phylla jong u Blei hi. Haba une u
 rangbah u la iohia kane ka jingtrei ba phylla
 jong u Blei, ka dohnud jong u ka la kmen
 eh. Ha kata ka janmet la pynlong ia ka jing-
 iaseng iing, ha iing utei u rangbah Ka iing
 kaba beh jong u ka la dap da ki nongwan
 jingiaseng naduh ki rangbah, ki samla bad ki
 kbvnnah ruh kynthai bad shynrang. U Chair-
 man ha kane ka jingiaseng u la ai lad ia
 kino kino kiba don ka jingkwah ban
 kren. Ki la mih katto katne ngut ki nongkren.
 Kane ka jingbun ki nongkren ka la pynlong
 ia ka jingiaseng ban kham shim ia ka por.
 Hynrei kaba kham sngewhha ka long ba ki
 briew kim thait bad ngiah ne kbhnum wat la
 ka la long slem.

Tang shu wai ka jingiaseng katba dang
 ia don lang hangta hi la don uwei uba la
 kylli kumne ia u Rai Bahadur Ropmay, 'Phi
 don kyrteng ban ai ia kane ka kyn-
 hun?' Jait ba dei u briew u ba la nang la
 stad ym shem da slem ban pyrkhat, hangta
 hangta hi u la jubab da kaba ong 'Nga don
 ka kyrteng'. Kata ka kyrteng ba nga don ban
 ai lada phi pdiang ia ka, u la ong ka 'Shella
 Preaching Campaign'. Ka ktien 'Preaching
 Campaign' ka long thymmai katta katta ba
 ki shkor jong kito baroh kiba don ba kata
 ka jingiaseng. La jan baroh, lait tang ki
 kbyndiat ngut kiba la nang ia ka ktien

Phareng, kim sngewthub ia ka jingmut jong ka. Kumta kiba bun ki la kyrpad ban pynshai shuwa ka mut alu bad kumno?. Une u rangbah u la ong 'sngap, ngan batai'. Hangta hangta u la ai ka jingbatai kaba shai bad ba bniab bha. Tang shu dep batai ia ka jingmut ba iar jong ka baroh ki la shahshkor da kaba pynlent jingmut bha. Hadien kata baroh ki la ia ong 'Ngi la sngew dei eh ban pdiang noh mynta hi bad ban khot noh ia kane ka kynhun ialap da ka kyrteng —'Ka Shella Preaching Campaign'.

Nadub kata ka miet jong kata ka sngi la ju pyndonkam barobor ban khot da kane ka kyrteng. Tang khyndiat por ka nam bad ka jingtrei jong ka ka la par stet ym tang ha ka thain Shella bad Sohra hynrei sha kyl-leng jong ka Ri Khasi bad Jaintia. Ka kyrteng jong ka ha kito ki por ka la long kum u syntiew ba iwbihi ha kaba baroh ki paitbah ka Ri Khasi bad Jaintia, ki kwah ban ioh mad ia ka jingsma iwbihi jong ka.

U Rev. T. Rodborne ha ka kot kaba kyrteng ka '*Jingialap ia ka Gospel* 'P. 18 u ong kumne: "Hadien 100 snem ba ka gospel ka la iobrung sha ka dohnud jong kine ki lum.... kumta baroh ngi la ia don 52,423 ngut...."

"Ka atjar ne ki lad ba u Blei u la pyndonkam ha kaba pynwan katne ki mynsiem sha ka Balang ha kine ki 100 snem nalor kiwei kiwei ki long kine: (i) Da ki skul, (ii)

da ka jingialap lem bad ka jingtrei ki Missionary... (3) da ka ribaibal myn 36 snem ... (4) da ka Kampain ialap kaba la sdang na ka District Shella myn 20 snem ne, kaba la pynkhih jur ia ki samla haduh ba ki samla kin ia mih shabar ban ialap ia ka Gospel ha ki shnong bad ki jaka iew ha ka ri, kaba la trei itynnad ha ka ri baroh kawei kumba 10 snem lynter". Kine baroh ki pynshisha ba kane ka Kampein ka la don la ka bhah ha ka jingsain dur ia ka Balang ha kine ki lum bajet ka Ri Khasi bad Jaintia.

Ka jingtrei jong ka ha ki shnong ba marjan

Ki nong Mustoh ki don ka jingiadei kaba jan bha bad ki nong Shella, ia kane lah ban pynshisha khamtam eh ha ka jingiadei bad ka riam ka beit jong ki Kajub ka riam ba la riam da ki nong Shella la riam ruh da ki nong Mustoh. Ia kane ka riam la ong ba ka long ka 'riam la shnong' bad kiwei pat ki tip kum ka 'riam Shella'. Ha kane ka riam don lai tylli ki jain ba ki pyndonkam. Kawei na ki dei ka jain pien ia kaba ki teh sawdong jong ka met naduh shadem bad pynhiar arsut shaduh sla kjat. Kawei pat ka jain it kaba ki khum ia ki ar tylli ki tduh jain bad sa pynsnoh ha ka ryngdang, bad kawei pat ki ong ka jain tabah kaba ki tawah na tyr-peng bad pynhiar arsut. Kine ki jain ki long kiba thoh saw sohriew, kane ka riam ka dang neh haduh mynta mynne. Ka don la ka jong ka jingitynnad bad jingishongkun haba ki kynthei ki riam ia kane ka riam. Namar ka jingiajan ha ka jingiadei kha dei man bad ruh ha ka rukom im, ki la ia kham jied nyngkong ban jam ia ka ban ia shim bynta bad ki nong Shella.

Kumba shisnem ei ei, kane ka kynhun lalap ka la pynlong Jingiaseng lalap ha la shnong.

Kumta ha ka snem 1918 kane ka kynbun ialap ka la kut jingmut ban leit ialap sa sha ka shnong Shella. Don katto katne ki jingrwai ba la thaw da ki katto katne ki samla kum I bah Mosi High bad Mokidhon ban rwai ha shuwa ban ialap. Kine ki jingrwai ki don la ka bor ban pynkhih ia ki paitbah ban sngap ia ka ktien ka jong U Blei. Ka-wei na ki jingrwai kaba ki ju sngew tynnad eh ban rwai kaba na ka kot jingrwai dei kato ka jingrwai kaba ong:

Ka don ka Wah ba dap da snam,
 B'ia mihna Kalbari
 Ki nongpop kiba tyngit tam
 Ha ka kin khuid kin lieh.

La ong ba haba u bah Mosi High u rwai ia kane ka jingrwai, i kumba u da iohi markhmat ia kata ka jingsbah shitom ba u Trai Jisu u shah halor u lum Kalbari bad ia ka jingjur jong ka jingtuid jong ka snam kaba mih na ka met jong u namar ki pop jong ka pyrthei. Don ki por, ha kaba ki tang shu rwai ia ki jingrwai jong ki, la sngewthuh shisha ia ka bor mynsiem kaba ring bad ktah shisha ia ki dohnud jong ki briew. Ki jingrwai jong ki, ki long da shisha kiba shoh jingmut. La ka shnong Shella ka long ka shnong kaba eh ban ialap, hynrei da ka bor jong ki jingrwai ba ki pyndonkam la pynlung ia ki mynsiem jong ki briew. Ki jingrwai ki long ka bynta kaba khraw eh ban pynphai ia ki briew na kaba khmih sha ka pyrthei ban

khmih bad jogoh noh ia ka jinglong bad jing-
ieit bah jong u Blei.

Ka shnong Shella ka don ia ki kyntoit
ba pher ba pher ia kiba la jer kyrteng ia ki
kumne: Nongnong, Jasier, Mawryngkhong,
Disong, bad Soblap. La jan shisien man ka
ar ne lai taiew jong ka janmiet Sngi u Blei,
katba joh lad, hadien ka jingiaseng lathuhkhana,
kane ka kynhun ialap ka ju leit sha kitei ki jaka
ban pynlong jingiaseng Ialap. Ha shuwa ba kin
rung sha shnong, ki sabngeh shipor harud
shnong ban pynlong jingduwai, khnang ba u
Mynsiem jong u Blei un trei ia la ka bynta ha ka
kam jingpynim ia ka pyrthei. Ka shnong Shella,
la ka long ka shnong kaba bat pyrkhing ia
ka shat ka khein bad khamtam hapdeng kito
kiba don ha ka niam Hindu, pynban, ka jing-
trei shitom jong kane ka kynhun, suki pa su-
ki ka la pynpaw ia la u soh. Wad la ki
briew ki leh bym suidniew, hynrei ki jingia-
lap jong ki shakri u Blei, ki sawa donbor ha
ki shkor ka dohnud jong ki nongsngap. Ha-
teng hateng ki la man long kum u tyrnem
heh uba tied jam. Haba ki nongkren ki pyn-
kynmaw ia ka jingpynjot jong u Blei ia ka
shnong Shella lyngba u jumai bah 1897 bad
ba kumta ruh kan long lada ki leh bym suid-
niew ia ka jingkhoh ieit jong u sha ka jingim
ka la pynum ia ki dohnud jong ki, ki jaw ki
ummat bad ki wan ia ka ban aiti bad ngeit
ha u Jisu Khrist.

Me la dung ngak

Kita ki la jem la iam.

LYNNONG—6

KA JINGTREI JONG KA HA KA
PRESBYTERY BAD SHABAR

Hadien ka jingtrei jong ka kampein ha la ka Balang Mustoh bad ha Shella, ha kawei ka por u Rev Duary Ropmay u Pastor In-charge jong ka Ba'ang bad District u la buh ia kawei ka jingpyrkhat ha khmat jong kane ka kynhun ialap kaba long ha ka dur jingkylli "Balei phim pynpaw madan noh ia kane sha ka Presbytery bad shabar"? Kane ka jingkylli ka la kut ia ka jingmut jingpyrkhat jong ki nongialam bad ki samla ba angnud ban leit ialap. Mar syn iaiohsngew ia kane, ka la pynlong ia ki ban sngew ba ka long kaba dei eh ban leh ia ka bad ban ym pyntud.

Kumta haba la poi ka por long jingiaseng jong ka Presbytery sohra—Shella ha Mawkhan, ki la ia mih ban ia leit. Mar ia poi kane ka kynhun ialap la ong ba ka la pynkhih jur ia ki mynsiem jong ki nongwan Jingiaseng bad ia ka shnong Mawkhan hi ruh. Kane ka Presbytery ka la long ka Presbytery kaba pnylla haduh katta katta, man kawei pa kawei ka iing ba don ki dkhut jong kane ka Kampein ialap, dap tang da ka jingsyaid bad jingsogew shngain kaba haduh katta katta. Man ka miet ruh la iohsngew ia ki jingrwai shitrhem ha la ki iing ki iing, kat haduh ba ki nongwan jingiaseng i kumba kim kwah leit phai shuh, hynrei

ban íai bteng ía ka ban ía snoh kawei ía
 ka jingshakrí ía U Blei. Haba ki ía íeit phai
 sha ki shnong ki shnong ía ong ía ki ía ía
 —rwai artad artad lynti ía kato ka jingrwai kaba
 ong “Oh ka jingwan ka Hima ka ía nangjan”

La ong ía don uwei u nongialap uba shit
 rhem shibun uba ía ka jingialap jong u ía
 pynkylla kaba mut ía ki khun u babu Isaiah.
 Don ki íor haba u tang shu íohsngew nang-
 no íoh ía ka jinghikái ía phylla u ía, ía ía
 kata ka íuh u íatai kum uba ía íip íha ía
 kiwei íat ía kawei ka sngi u ía kylli ía
 ki katto katne ki íamla, “íhi íip don katno
 tylli ki íukum?” íaroh íaroh ki ía íujab don
 10 tylli. U ía ong “íhi ía íakla don khatwei
 tylli ki íukum, íhim íip ía íane, íamar ía
 íong íang ki Khrístan—Testament — Barim,
 íhim íat pyndonkam ía ka Testament ía íhym-
 íai”. Hangta ía ong ía u babu Heswell u ía
 shu íngap íamar ía íam kwah ían íynleh íain
 ía u. Ynda ía íhet íaroh, u babu Heswell
 u ía ong ía u, “Íhi mut ían ong kumno ía
 don Khatwei ki íukum? Hato íhi mut ían
 ong ía kato kaba ong U Íííu ‘Ía íhin ía íeit
íaralok íi, kumba íga ía íeit íaphi’ (Íoan. 15 :
 12) ka íong ka íukum kaba khatwei, íga íe
 íngam íngewthub íad ígam ííang ía kata” ían
 ktien u babu Heswell. “Íalei íhi ong kumta”
 ong u Sormuni, “kumno íhi íyneh, ían ím
 ííang íamar wat U Íííu íi u ía ong íhai
 ‘Íane ka íong ka íukum íong íga : ía íhin
 ía íeit íaralok íi kumba íga ía íeit íaphi’.
 Hangta ki ía ía ílied kotbah ían ía íeit

khambha. Hynrei u babu Heswell u ba la skhem ha lade u la ong ba kane kam mut ba u Jisu u dang buh hukum da kawei pat nalar ki shiphew hukum. Hynrei lyngba kane u Jisu u lum lang ia ki shiphew hukum. Kane ka hukum u Jisu ka long kawei ka 'Muna' kaba thep ia kitei ki shiphew hukum baroh. Kane ka long ruh ka jinghikæi u Paul, la pynskhem u babu Heswell, la thoh ia kata ruh sha ki Nong Rome 13 ; 9. Ynda ki la pule ia kane ka bynta u babu Sormuni u la pynkut da kaba ong, "Pleng ki ong ki riewstad 'Little knowledge is dangerous' dei hangne kein." Dei na ki jingiataina kiba kum kine ba la pynlong ia ki ban roi shibun ha ka jingtip ia ka ktien ka jong u Blei. Kaba la pynlong ruh ia ki ban shlur ban mih shabar ban leit ialap ia ka Gospel. La ong ba I Mr. Worendro Basan, u babu Heswell lem bad ki katto katne ki dkhot jong ka ki ju leit barabor shabar ban ialap, ym tang namar ba ki shu leit hi, hynrei ba ki briew hi ki khot. Ki Balang ki khot ym tang namar ba ki long kiba don ka jingtip kaba iar bha ia ka ktien jong u Blei. Teng teng la ong ba wat ki Pastor hi ki hap ban husiar ioh ki bakla haba ki kren ia ka ktien jong u Blei ha khmat jong ki.

U babu Sormuni u long u briew uba khampher jinglong ha ki por mynshuwa, ha ka por ba um pat long Khristan, u ju mlien bha ban

pan peisa na ki briew na ka bynta ban leit dii kiad. Ha kawel ka sngi baba u la ia kynduh ia u Sahep Owen Evaos, namar ka jingkwah kiad jong u u la leit hajan u Sahep Kynsan kysan u la ong, Sahep, sngewbha seh ai peisa' U sahep u la kylli 'Yn leh aiu peisa?' U la ong 'ba ngan dii kiad khyndiat, te sahep'. Phi tip hi ba ka long ka rukom jong ki Sahep ba kim ju tieng iano iano, kawel ki long kiba ieng ha ka nongrim jingshisha kum ki shakri jong u Blei, kumba ngi tip ba wat kata ka mem A. W. Thomas, wat la ka long tang ka kynthei briew, hynrei ka pynpaw ia ka jingshlur kaba haduh katta katta ban iaid lyngba ki lawbah lawsan jong ka Ri Bhoi. Kane ka jingshlur ka mih namar ba ki ngeit ba u Blei u ieng ha syndah jong ki barabor. Kumjuh ruh une u shakri jong u Blei, u Sahep Owen, la u la sngewthuh ba u Sormuni u long u briew u ba shutia, um shym la sheptieng. Da ka jingdom u la kynhied rangbah rangsan, tad haduh ba une u Sormuni u la jan kyllon bad pynher syrgiew shibun eh. Naduh nangta um ju mlien pan peisa shuh shub nano nao. Pynban kaba sngewtynnad ba une u briew u ba la ju mlien ban im ka jingim kaba shutia kumta, ba haba u la pdiang ia u Jisu Khrist, u la long u jingthaw ba bathymmai nadong shadong, bad u la aiti ia lade ban trei na ka bynta ka kam jong u Blei, bad hikai ia ka skol Balang ha Sohlap.

Kane ka Kampein nalar ka jingtrei ba radbah jong ka ha ka Circle Laitkynsew Shella, ka la pyniar ruh ban trei ha ka Circle Tyngger, Circle Mawdon - Mawpen. Kane ka jingtrei jong ka ka la pynioh ia ka jingkyrshan jong ka Presbytery Sohra - Shella. Baroh kawei rvyngkat bad ka jingai mynsiem u evangelist Dufferine, ia uba ka ri Khasi jong ngi ka la tip ia u hadien kum u Rev D Galyne, u nongiathuh khana ba pawnam ha ki Presbytery bad Synod ia uba kane Presbytery ka la pynmih. Ha ka jingiaseng District kaba la long ha Mawlein (Ramdait) ha ka snem 1925, dei une u rangbah u ba la kren shirhem shibun shaphang kane ka kynhun. Dei ruh na kane ka jingiaseng ba ia ka nam une u Evangelist la pyñphriang kum u nongiathuh khana ba bang bad ba donbor.

Ka Shella Preaching Campaign ka la long ruh kawei na ki bor ba radbah ban ieng ia-leh pyrshah ia ki jinghikai jong u Dormi u ba long u nongleh byrtong kambah ha Lawbah bad kumjuh u babu Sib Charan Roy ha kata ka por. La ju don ki katto katne ki kambah ba u Blei hi u la pynpaw lyngba ki jingduwai ba la ai da ki shakri u Blei jong kane ka kynhun, ha kaba kiba pang bad ba shitom ki la ioh ia ka jingpynkhiah.

Ka Shella Preaching Campaign ka la pynmih ruh ia kawei ka kot jingrwai, ia kaba la iathuh, ba ia kane ka kot jingrwai la revised da ka Presbytery hi ha ka snem 1970. Ka la

pynmih ruh ia ka kot khubor kaba ki la jer kyrteng 'U Nongialap' hadien ha kaba U Worrendro bad I Rev. T. Rodborne, ki la long ki nongbuh beit buh ryntih ia ki jingthoh. Ka Motto jong kane ka kot Khubor ka long "Ah kordit ia nga, lada ngam ialap ia ka Gospel". Kane ka kot khubor hi ka la long ka jingialap kaba la pynsaphriang ia ka Gospel ka ri Khasi bad Jaintia hi baroh kawei.

Ki nongialap jong kane ka kampein ki la leit ban ialap ym tang ha Ri Khasi, ki la jam ruh sha Jaintia, sha ki jaka ba la paw bad ba kyndong kumjuh. Ka la long da shisba ka nongtbeh jingshai ba bat la u prew ba la wiang ding da ka ding u Mynsiem bakhuid ba dei iaroh eh. Ka jingordein ia u Babu Mosi high kum u Evangelist ha ka Assembly ha Laitkynsew ha ka snem 1914, ka la nang iai pynithuh bad niew kor ia ka jingialap jong ki da ki Balang ba bun hapoh u pud ka Assembly hi baroh kawei. Ka jingkhoh sngewbha jong ki briew ban leit ialap ki long kiba iai bteng khlem kut shuh.

LYNNONG—7

KA JINGTLOT JONG KA KAMPEIN.

Hadien ka la don ka jingpiah noh jong kane ka Kampein, lah ban ong ba don katto katne ki daw ba la pynlong ia ka jingdubbor jong kane ka kampein. Kawei dei namar ba ki briew kiba im mynsiem ban ialap ia ka Gospel ki la nang tymmen bad don rub ki bym don shuh ha kane ka pyrthei. Kawei pat ka lah ban long ba ka Presbytery ka don la ka jingpynbeit ha ka jingiadei bad ka kam ialap. Ha ka suem 1967 ha ka Presbytery kaba la long ha ka Balang Tyngnger, ka la don ka jingiakut kaba shai ban shaniah noh ia ka jingialap ha ki District ne Sub-District kumba khot ha kito ki por. Dei ha kane ka por ruh la sngewthuh ba la ai jingmut ban pynsangeh shwa ia ka jingtnei jong ka Shella Preaching Campaign. Ngim lah ban tip la katei ka jingpynbeit na ka liang jong ka Presbytery ba haduh katno ka long kaba seiso. Hynrei tang kawei ka long kaba shai ba ka mynsiem ialap jong ki District ne Sub-District, kim shym la ioh ia kajuha ka lyer jingshithem kumba ki briew ka Shella Preaching Campaign ki la ioh. Ka Presbytery Shella hi ka sakhi ia kane ka jingshisha, dei halor jong kane ka jingshisha ba ka Presbytery ha ka snem 1981 ha Mawkawir. District Tynrong ba la iakut ban pynim bad pynieng biang ia ka Shella Preaching Campaign. Lada ka Presbytery ka iohi ba ka jingialap tang da ki District ka long kaba

biang, ka jingpyrkhat ban khyllie pynim biang
 ia kane ka Kampein ka lah ban long ba kan
 ym don satia. U babu Jesekiel Natep u long
 uwei na ki rangbah uba la kren shlur bad
 iasaid jur ban pynim pat ia ka. Dei ha ka
 snem 1983 kat kum ka jingthoh I Rev. G.
 Leroy ba la ioh ban pynlong jingialap ha Wei-
 loi (Mawlynnu) naduh ba la pynim pat ia ka.
 Kat kum ka jingthoh imat na ka liang jong
 ka Presbytery Shella ka la angnud ban pynim
 ia kane ka Campaign bad ka la pruid dak ruh
 ia ka rukom trei kaba kham buiah ha kine
 ki snem. Ha kaba kane ka Campaign kan trei
 kum kaba pynmih ia ki kot lyngkdop, ki
 kynja kot khubor ban pynlong ia ki katto
 katne ki jingiaseng Ialap hapoh u pud jong
 ka Presbytery. Ia kane ka kam imat la sha-
 njah ha ki katto katne ki nongialam jong ka
 Presbytery ki ba shong ba sah de ha Shillong:

Ka kyrteing Shella Preaching Campaign
 kan fai sah ha ka History jong ka Balang
 ha kane ka Ri Khasi-Jaintia. Hynrei ban
 iohi ia ka jingieng rasong pat jong ka, ka shong
 tang lada don ki briew kiba don ia kajuh ka
 jingshem mynsiem bad jingshitrhem kum jong
 kito ki nongseng bad nongialam ba la ju ia-
 lam ia ka lyngba kito ki sngi ba ka la pyn-
 her kylleng ia la ka nam ba bha bad ba
 thiang eh ha ki shkor jong ki briew.

Symbal bha ba la bytep.
 La hadum ha shai um sep.

Ka Jingiaseng Phali

Kane ka kyrting ka long kumta namar ba ka la don ka jingiaseng lalap jong ki khristan ha ka Hat Phali. Ka Hat Phali ka long ha pdeng ki arkhap mawsiang jong ka wah Bagra haneng khyndiat jong ka shnong Shella. Ka long ka Hat soh kaba mut taog u sohniamtra suda ba la wallam hangne da ki arphew lai shnong jong ka thain Riwar. Ka lah ban long man la ka sngi khlem sangeh haduh san bnai pura: December haduh April. Ka jingwan u sobniamtra ka la nang bun bad ka Hat ka la nangheh bad ki briew ki la nangbun, ki mardie-mar-thied ki la nangro', ka jingloh pisa tyngka ka la nangshlei man ka sngi. Ka long ka jaka pdeng kaba bit eh ban pynlong ka jingshong Dorbar jong ki khyndai shnong-Hima Wadar Shella ban sain ban tjah ia ki kam hima bad ban bishar ia ki Mokotduma ba bun syrtap bad kiba eh, kiba thain, kawei ka Mokotduma ka ju shim por slem ban pyndep haduh ban da hun ia ki jingpynshong nia jong ki arliang mamla da ki (Muktiar) nongsaitthma ba pnah thylliej kum ki jaleit ba pah syiang sngewtynnad haduh ban da jlih lin.

Ka jinglong jong kane ka Hat san bnai pura, ka pynkylla dur ia ki briew baroh jong ka thain. Ka ai dawai khlain ia ki mynsiem, ia ki jingpang jingkbrew, ia ka jingkyrduh

jingthngan, la pynjahthait bad syrpai ia baroh da ka jingkyrhai u soh u pai, da ka jingkyrhai ka tyngka ka pisa, ka jingkyrhai ka bam ka dih, ka bam thiang ka bam bang. Ia ki nongbah nongkit soh, bad leit bad wan, la pynjahthait da u lyer ba sngewthiang jong ka wah Bagra bad ka jingitynnad ka jaka khamtam haba la phriang da ki basa soh na la ki shnong ki shnong man ka sngi, la kumba airong ksiar mynsngi bad jah noh la janmiet.

Ki briew ki sngewbha ban leit khmih kai ia kane ka jaka Hat soh ba donnam. Ki rangbah ki la shu iapynleit jingmut bad iathaw lad kumno ban nang pynkhrav bad nang pynroi ia ka jingmyntoi ban pyn'oh spah khamtam da ka jingiasylla syllok bad ki khar Shilot bastad bad ba sianti khlem don ba iohi ki jingsniew kiba kumno ki don hapoh bad kin wan lap ia ki briew baroh hapoh ka Hima Shella.

Hamar ka por kaba kum kata u Blei u la ialam jingmut ia ki rangbah Balang san shnong—Tyngnger, Dewsaw, Lyngkhom, Sinai bad Nongtraï, kine ki don ka jingiaseng san shnong (san balang) ki iaïd ter ter shisien shi bnai. U Nonghikai bad u nongialam ba rangbah u dei u Babu Seion Singh uba na Mustoh bad u wan ban hikai ha Lyngkhom. Ha ka snem 1902 ki la iakut ban pynlong ia ka jingiaseng lalap ha Hat Phaji bad ki la khot ia u Rev. Khnong ban ialap ha kata ka

jingiaseng ka sngi pohia, lah sngi u Blei (Monday) hadien ka Presbytery Sohra—Shella kaba la long ha Dew-saw. Ha ka (Monday) lah sngi u Blei la don shibun u paitbah na ki nongwan Presbytery ba la hiar na Dew-saw bad la pynlong ia ka jingiaseng lalap kaba nyngkong nyngshap ha Hat Phaji—kane ka la pynkyndit ia ki briew namar bym pat ju don kaba kum kane mynno mynno bad hangno hangno. Ia kane la leh man ka snem tang ha ki sngi pohia. Kane ka la iaaid bha bad da ki bun snem la pyniaid da ki balang san shnong; ki balang na ka District ki la wan ban iasoh lang haba la khot ia ki.

Katba nangiaid ka por ka jingdawa ban pyngkhlain ia ka jingialap ka kren shibun, ka District meeting ynda ka la iohi ia ka jingdonkam, ka la shimti ha lade ban pyniaid kham bha. Kumne ka jingiaseng ka nang khraw bad nang pyniaid na ka bor sha ka bor, ki nongialap da ki Evangelist, ki Pastor, ki Missionary. ki rangbah ba la jied ki la pyrta ia ka jingpynim bad ka hok kaba da ka kyrteng u Jisu Khrist uba u Trai tang ma u hi. Hateng hateng la sngew bad la imat kumba ki mawtharia bad ki mawfong ba ieng ha shiliang ka wah ki iasngap bad ki monjur lang ia ki khubor ba la pyrta da ki nonglamktien jong u Syiem bneng bad khlem artatien ki long ki sakhi hakhmat u Blei hi.

Hadien ha ki snem ba khatduh u Rev. J. J. M. Nichols Roy u la wan man ka snem ban pynlong ka jingialap hangne haduh ka snem kaba kut jong kane ka Hat ba donnam kaba la jia ha ka snem 1947. Kane ka snem ba la pynlong ka jingiabidai bad ka Pakistan ka la pynrngad khoit ia ka haduh ba tyrkhong lut. Bad ka la jia long ka jaka ba kynsha bad ba sngewngiew la kum ka them Akhortha kaba la pynlong ka jingpynlap ba sngewtriem namar ka pop ba bymman eh. Hynrei ka ktien jong u Blei ia kaba la bet ha ka kan ym wan phai suda la shano shano.

